

zich vast te leggen: het kon zijn dat, na Mussert, ook Arnold Meyer en bijvoorbeeld Homan het leiderschap van Hitler zouden willen erkennen. Een voorkeursbehandeling van Mussert betekende nog niet dat de *Reichskommissar*, voorzichtig speler als hij was, andere mogelijkheden afneed. Juist omdat hij van Duitslands overwinning overtuigd was, gunde hij zich de tijd: voor het totale omvormingsproces van Nederland zouden tenslotte enkele jaren nodig zijn.

Wij erkennen: men vindt deze constructie in geen enkel Duits document terug, wèl vindt men er in tal van documenten de sporen van en wat wij stellen is dit: dat de gehele ontwikkeling in augustus en september '40 en in de maanden die volgden, zich tot in de kleinste details in die constructie laat inpassen. In die ontwikkeling zat een *lijn* die zich al begin augustus ging aftekenen. Dat kan geen toeval geweest zijn.

Hoe men precies tot deze constructie gekomen is, vermogen wij niet aan te geven. Aannemelijk is dat *Generalkommissar* Schmidt er een belangrijke bijdrage toe geleverd heeft. Dat was van veel belang want Schmidt zou voor de steun zorgen van Martin Bormann en de *Parteileitung*. En Himmler? Ook met *zijn* plannen was de constructie in overeenstemming. Wij gaan verder: de bij uitstek doelbewuste *Reichsführer-SS* heeft, dunkt ons, in deze zaak een belangrijke rol gespeeld en voorzover hier van een 'versnelling van tempo' sprake geweest is, achten wij het plausibel dat hij het geweest is, die deze versnelling opgelegd heeft aan Seyss-Inquart die zichzelf (men denke aan zijn toespraak van 26 juli) vermoedelijk meer tijd had willen gunnen. Wat Himmler deed, was eenvoudig aanknopen bij de visie die hij in het gesprek met Seyss-Inquart en Rost op 2 juni ontwikkeld had – met dien verstande dat hij, nu Rost bezig was te falen, bereid was, Mussert meer kansen te geven.

Himmler heeft op 30 juli in hotel 'Kasteel Oud-Wassenaar' zijn eerste bespreking met Mussert gevoerd en deze daarbij duidelijk gezegd dat uiteindelijk een Grootgermaans rijk moest ontstaan, dat de *SS* als 'orde' dat rijk, hoe ook gestructureerd, bijeen moest houden en dat die *SS* tevens de 'raszuiverheid' diende te waarborgen. Die mededelingen (welke een bevestiging inhielden van wat Mussert een kleine twee maanden eerder van Gottlob Berger te horen gekregen had) moeten de leider der NSB rauw op het lijf gevallen zijn: aanvankelijk sribbelde hij dan ook tegen; drie jaar later herinnerde Himmler hem er aan, '*bei der ersten Besprechung*' (30 juli '40) '*insgesamt schon seine Linie klar aufgezeigt zu haben, worüber Herr Mussert entsetzt gewesen sei. Er, der Reichsführer-SS, habe damals schon gesagt dass dies der honoraristische und beste Weg sei*'; Himmler had gezegd, '*dass das niederländische Volk nach den Bestimmungen des Führers (je nachdem wie dann die*